

ATEŞİ PAYLAŞMAK
DUYUSALLIĞIN DİYALEKTİĞİ

FOL® 176

© MAK GRUP MEDYA PRO. REK. YAY. A.Ş.
SERTİFİKA NO: 44396

FELSEFE 148
LUCE IRIGARAY 03

ATEŞİ PAYLAŞMAK –DUYUSALLIĞIN DİYALEKTİĞİ –
LUCE IRIGARAY

ÇEVİREN: NACİYE SAĞLAM

ÖZGÜN ADI: *SHARING THE FIRE/ OUTLINE OF A DIALECTICS*
OF SENSITIVITY
EDİSYON: LONDRA 2019

EDİTÖR: EBUBEKİR DEMİR
REDAKSİYON: CANSU AKSOY
GÖRSEL YÖNETMEN: NURULLAH ÖZBAY
GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA: TAVOOS

ISBN 978-625-7307-93-2

BASKI: AYRINTI BASIM YAY. VE MAT. HİZ. SAN. TİC. A.Ş.
MATBAA SERTİFİKA NO: 49599

1. BASKI: OCAK 2022

İLETİŞİM ADRESLERİ
CİNAH CD. KIRKPINAR SK. 5/4
06420 ÇANKAYA ANKARA
TEL.: 0312. 439 01 69
www.folkitap.com
bilgi@folkitap.com
siparis@folkitap.com
www.twitter.com/folkitap

ATEŞİ PAYLAŞMAK
DUYUSALLIĞIN DİYALEKTİĞİ

LUCE IRIGARAY

ÇEVİREN
NACİYE SAĞLAM

LUCE IRIGARAY

Belçika doğumlu (1930). Lisans eğitimini (1954) ve yüksek lisansını Louvain Üniversitesi'nde yaptı (1956). 1960'ların başında Fransa'ya yerleşti ve Paris Üniversitesi'nde psikoloji alanında ikinci yüksek lisansını (1961) ve linguistik alanında doktorasını tamamladı (1968) Yine bu tarihlerde Jacques Lacan'ın psikanaliz seminerlerine katıldı. Kadının felsefe ve psikanalitik kuramdan dışlanışını eleştirdiği ikinci doktora tezi *Öteki Kadının Speculumu* bilim dünyasında sansasyon yarattı ve Vincennes Üniversitesi'ndeki işine son verilmesine yol açtı. Avrupa'da çok sayıda konferans ve seminer verdi; kürtaaj hakkı ve gebeliği önleme konularında gösterilere katıldı. Rotterdam Erasmus Üniversitesi'nde felsefe bölümü başkanı oldu (1982). Bir süre Paris'te Centre National de Recherche Scientifique'te kadının ve erkeğin dili arasındaki farklılıkla ilgili çalışmalar yaptı. Felsefe, psikanaliz ve dilbilim alanlarında disiplinlerarası çalışmalarını sürdürmektedir. Başlıca eserleri: *Speculum de l'autre femme* (1974), *Ce sexe qui n'en est pas un* (1977), *The Forgetting of Air: In Martin Heidegger* (1983), *Éthique de la différence sexuelle* (1984), *J'aime à toi* (1992), *Doğmak* (2017), *Ateşi Paylaşmak* (2019).

NACIYE SAĞLAM

Batı Dilleri ve Edebiyatları bölümünden mezun oldu. Hacettepe Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık programında Bilge Karasu eserlerinin çevirileri üzerine yürüttüğü yüksek lisans tez çalışması için üç ay süreyle University of Ioawa'da misafir araştırmacı olarak bulundu. Yıldız Teknik Üniversitesi Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim doktora programını Henry Miller çevirilerinin Türk yazın alanında konumlanışı üzerine yazdığı doktora teziyle tamamladı. Hâlen Fırat Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümünde Bölüm Başkanı olarak görev yapmaktadır.

Başlıca eserleri: Luce Irigaray, *Doğmak/Yeni İnsanın Başlangıcı* (2021).

İÇİNDEKİLER

	I
HİPOTEZ: BİLGİDEN BAŞKA BİR MUTLAĞIN ARAYIŞINDA OLMAK	11
	2
‘OLMA HÂLİ’NE DUYULAN ARZU	17
1. ‘Olma Hâli’imizi Doğurmak	17
2. Arzuyla Açılan İkamet Mekânı	21
3. Hiçlik Armağanı	25
4. Varsızlığı Üstlenmek	28
5. İlk Logos olarak Cinsiyetlilik	33
6. Sonluluktan Yükselen Sonsuzluk	37
	3
DUYUSALLIK DİYALEKTİĞİNİN UNSURLARI	42
1. Öteki ile Buluşmaya Olanak Sağlayan Hangi Kipliktir?	42
2. Duyusal Dolayım Olarak Enerji	46
3. Duyusal Deneyimin Evrenselliği Üzerine	50
4. Öznelerarası İlişkilerde Mevcut Durum	54
5. Varlığımızın Niteliksel Hakikati	58
6. Benim ve Senin için; Senin ve Benim için	62
	4
ARZUNUN PEŞİNDE OLDUĞU MUTLAK	67
1. Patolojik Olmayan Bir Pathosa Doğru	67
2. İtaatten Bağlaşma	70
3. Özduygulanım ve Özbilinç	74
4. Doğaya Köklenmiş Bir Mutlak	78

5. Duyusallığın Özlemini Duyduğu Işık 81
6. Aşkın Sezgi olarak Arzu 85

5

ÖZNELER ARASILIK MANTIĞI TASLAĞI 91

1. Özne-Nesne Yeterliğinden Özne-Özne Bağlantısına 91
2. Doğa ve Özgürlük 95
3. İki Kişi Arasındaki İlişkinin Elzem Aşaması 98
4. Ateşi Paylaşmak 103
5. Bedensel Devinimde Dokunmanın Öncü Rolü 107
6. Görmeye Bağlı Farklılaşmanın Yitimi 110
7. Karşılıklı Arzuyla Şekillenen Bireyselleşmeyi Yaşamak 115

6

GEÇİCİ SENTEZ: FARKLILIK KARŞITLIĞIN ÜSTESİNDEN 119
GELEBİLİR

SEÇİLMİŞ BIBLIOGRAFYA 126

DİZİN 130

I

HİPOTEZ: BİLGİDEN BAŞKA BİR MUTLAĞIN ARAYIŞINDA OLMAK

İnsanlık bir tür sona mı yaklaşıyor, yoksa vardığı nokta radikal kültürel evrimi gerektiren bir aşama mı? Bu evrim, körü körüne bir ilerleme çabasıyla değil, aksine, şimdiye dek görmezden geldiğimiz bir çiçeklenmeye, gelişime, yeniden doğuşa yönlendirecek olana dönmekle mümkündür. Tarihi yorumladığımız ve tekerrür ettiğimiz böylesi bir çağda, büyük oranda bu tarihin sebebi olan insanın kendisini kavrayış biçimimizi sorgulamak gerekir. Bu noktada, insanın hakikatinin ne olduğu üzerine düşünmek yararlı olabilir. İnsanın hakikatine dair algımız, kültürel bir yapıyı destekleyen ve tam da bu sebeple derinden sarsılan bir hipotez olarak çıkmaz mı karşımıza? Kültürümüzün temelini oluşturan öznel-lik, gerçek/reel varlığımızla uyumlu mudur? Özlem duyduğu varsayılan nesnel mutlak, gerçek tutkularıyla örtüşür mü kişinin? Durum buysa eğer, varlığımız neden çeşitli ayrımlar arasında bölünmek zorunda? Bu ayrımlar, gelişimimizi, birleşmemize olanak sağlayacak biçimde sürdürmemiz gerektiğinin işareti değil mi?

Zihinsel yetenek(ler)imize atfedilen ayrıcalık, çeşitli ihtiyaçlarımızı karşılamak için ayaklarımızın üzerinde durma ve çevremize hâkimiyet kurma zorlu görevinin bir sonucu gibi duruyor. Bunu başarabilmek için insan, fiziksel ve duyuşsal faaliyetinin gelişiminin sekteye uğraması pahasına da olsa ilave nöronlar kullanmıştır. Ancak bu nöronlar işleyebilmek için enerjiye ihtiyaç duymaktadır ve bu enerji yitmeye yüz tutmuş durumdadır. Bedeni ve zihni arasındaki bağlantıyı he-

1. 'Olma Hâli'mizi Doğurmak

Özümüzde olduğumuz insanların gerçekleşmesine izin verebilmek, varlığımızın ortaya çıkmasına izin vermek değildir yalnızca, yer alabileceği ve varoluşa girebileceği bir yer açarak 'olma hâli'mize¹ izin vermektir aynı zamanda. Bu, yalnızca onun görünür hâle gelmesini sağlamak değildir; kendimize gelmemizi, özümüzdeki 'olma hâli'mizi hatırlatabilmek için kendimizle paylaşım içinde olmamızı, bu 'olma

¹ Kitabın başından beri kullandığım 'olma hâli'nin [*to be*] bu tür bir kullanımı için sizlerden af diliyorum. Ancak 'olma hâli' yerine 'varlık' hatta 'Varlık' seçeneğini kullanmak, iletmek istediğim anlamı anlaşılmaz kılacaktı. Varlık, 'olma hâli'mizin ya da bir 'olma hâli'nin şimdiki zamanda var oluşu, mevcut kipliği ya da bu kipliğin ya da mevcudiyetin, onun özünü ifade ettiği varsayılan bir isim ile kemikleşmesi anlamına gelen şimdiki zaman kipliğidir. Fakat, 'olma hâli' şimdiki zamanda cisimlenebilse de, bu durum onun kuşatıcı potansiyeline karşılık gelmez asla. 'Olma hâli'ni bir ideaya ya da kültürel bir öze indirgemekten sakınarak, bu 'olma hâli'ni kendi doğal kaynağına geri göndermek niyetindeyim. Hatta şunu söyleme cesaretini gösterebilirim, –nasıl bir meşe belirli türden bir ağaç olarak doğal özünü belirliyor ya da bir erkek ya da kadın insanın doğal özünü belirliyorsa– tıpkı bu şekilde kendi doğal özünü bu 'olma hâli'ne geri vermeye çalışıyorum. Bu nedenle benim 'olma hâli'ni kullanma biçimim, ideal bir öze itaate değil, gerçek ve canlı bir potansiyele geri dönüşe yapılan çağrı niteliğindedir. Ayrıca şu şekilde de ifade edilebilir: Her mevcudiyet, içinden yükselebileceği ve ona geri dönebileceği bir bütünlüğe kök salmalıdır, ancak bu şekilde hiçlik ile son bulma riskine düşmez. Batı dillerinde ve özellikle İngilizcede; Fransızca *être* ve Almanca *sein* fiillerinin ifade ettiği anlamı verebilmek güçtür. Örneğin *être* hem varlığın –özellikle canlı varlığın– tekilliğine hem de kuşatıcı potansiyeline ve devinimine işaret edebilir. Bu sebeple okumada zorluklar çıkaracak olsa da 'varlık' ya da 'Varlık' yerine kimi zaman 'olma hâli'ni kullandım, çünkü bunun iletmek istediğim düşünceye dair daha iyi bir kavrayışa katkıda bulunacağı umuyorum.

4 ARZUNUN PEŞİNDE OLDUĞU MUTLAK

1. Patolojik Olmayan Bir Pathosa Doğru

Duyusal algılarımızın geliştirilmesiyle özgün pathosu keşfedebilir veya yeniden keşfedebiliriz. Bu, kendimiz ve onlar için üzerimizdeki etkilerinden bir bütünlük ortaya çıkarabilmemizi gerektirir. Birkaç örnek vermek gerekirse Patanjali ya da Roger Clerc gibi kimi yoga uygulayıcılarının yanı sıra Paul Klee gibi kimi Batı sanatçıları çeşitli duysal algıların olası bütünleştirilmesine ilgi duymuşlardır. Bu durumda söz konusu olan, bizi, belirleme önceliğini kazanmak adına, mücadele eden güçler alanına dönüştürmemeleri için, bu algıların üzerimizdeki çeşitli etkilerini bir araya getirerek özümseyebileceğimiz bir yeri içimizde keşfetmektir.

Duyusallığımızın, içimizden, özgün biçimde bizi bütünleştirebilecek başka bir unsuru var: cinsiyetli aidiyetimiz. Cinsiyetli aidiyetimiz aynı zamanda birleştirici olan pathosumuzun önemli bir yönünü temsil etmesine rağmen çok az dikkate aldığımız bir gizil güce sahiptir. Freud'un dile getirdiği gibi cinsiyetli aidiyetimiz yalnızca dar anlamda cinselliğimizle ilgili değildir, aynı zamanda evrensel varlığımızı da kapsar. Ancak duyusallıkla ilgilenen birçoğu gibi Freud da cinselliği çok daha karmaşık ve başarılı olan insanın gelişiminin olası bir temeli olarak görmek yerine ona bir patoloji olarak muamele eder.

Evet, bunun, mantığı ve dili keşfedilmeyi ve yürütülmeyi bekleyen gerçek bir kültürel evrimi gerektirdiği doğrudur. Örneğin –Maurice Merleau-Ponty ya da Michel Henry gibison dönem filozofları tensel ilişki alanına yaklaşımlarında iki

Kimi filozoflar diğer canlılar gibi bizim ‘olma hâli’imizin de bir iradeye tekabül ettiğini ortaya koymuşlarsa da bu iradenin doğasını yeterince sorgulamamışlardır. Böylesi bir tutumun sonuçlarının farkına varmadan, onu mantığa tabi kılmışlardır. Bu durum özellikle Hegel ile ilgili geçerlidir.

Yine de irademizi –isteğimizi, tutkumuzu, arzumuzu– Aristoteles’in canlı varlığın özelliği olarak tanımladığı kendi kendine hareket etmenin yerine geçen unsur olarak sorgulamak mümkündür. İnsanlar yalnızca köklerinden gelişemezler. Bu kök, kendilerine aittir değildir; iki insan arasındaki birleşmeden doğmuşlardır ve dahası bu iki insan doğaları gereği birbirinden farklıdır. Başlangıçtaki yetersizliklerinden ve ihtiyaçlarını karşılamak için sürekli olarak ötekilere ihtiyaç duymalarından dolayı bu kök(en) çalınmıştır onlardan. Fiziksel olgunluğa ulaştıktan sonra büyüme deviniminden geri kalan, iradeleridir. Ancak bu irade, tüm varlığımıza dair bir irade olarak kabul edilebilecekken, salt akli iradeye indirgenmemelidir. Hangi filozof irademizin bu yönüne, onu canlandırıp çiçeklenmesine olanak tanıyacak biçimde gerçekten ilgi duymuştur? Ya da hangisi, olma irademizi aklın yasalarına tabi kılmak yerine, onun gelişebilmesi için uygun olan akıl üzerine kafa yormuştur?

Arzumuz aracılığıyla büyümeye devam edebilme irademizi desteklemeyen kültürümüz, Nietzsche’nin, geleneğimizin bir özelliği olarak gördüğü hıncı canlı tutar. Nietzsche geçen zamana karşı deneyimlediğimiz bir his olarak bahse-

DİZİN

A

adalet 69
ahlak 97, 98
ahlaki: ~ kurallar 12; ~ yükümlülük-
ler 13; ~ zorunluluk(lar) 13, 14, 80
aidiyet 23, 24, 25, 26, 57, 60
aile üyesi 57
akıl 82, 83, 93, 94, 101, 102, 119;
~ın rasyonelleştirmeler labirenti 83
alışkanlıkların prangaları 24
ampirik gereklilikler 81
anal örgensellik öncesi evre 112
anlam eksiklikleri 57
Aristoteles 30, 77, 107, 119
arzu(lar) 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17,
18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 30,
31, 33, 36, 37, 38, 40, 41, 44, 45,
46, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 62,
63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72,
73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 83, 84,
85, 86, 87, 92, 93, 94, 95, 97, 98,
100, 101, 102, 103, 104, 105, 106,
108, 109, 110, 112, 114, 115, 116,
117, 118, 119, 122, 123, 124, 125;
~ ateşi 16; ~ın baskılanması 66; ~
mutlağı 36; ~nın gücü 98; ~nın cazibesi 31; ~nın dolayımı 103; ~nın eşsizliği 71; ~nın itici gücü 31; ~
yakınlığı 28; ~yu deneyimleme 38;
~yu gerçekleştirme yönelimindeki
diyalektik 53
arzulama biçimi 36
arzulayanların sonluluğu 19
aşk: ~ hayatı 75; ~ın materyalliği 26
aşkın: ~ sezgi 85; ~çerçeve 98; ~ doğa
36, 88
aşkınlık 14, 15, 21, 26, 32, 33, 43,

44, 70, 73, 76, 85, 86, 90, 92, 114;
~a duyulan özlem 15
aynılık 83, 100; ~ mantığı 83

B

Batı felsefesi 98; ~ düşünce biçimi 49;
~ tarihi 49
beden(ler) 13, 15, 20, 21, 22, 23, 25,
31, 33, 38, 62, 64, 73, 86, 100, 101,
103, 109, 110, 111, 114, 115; ~nin
maddeselliği 86; ~ın sınırlarının yit-
mesi 103
bedensel: ~ bellek 34; ~ birleşme 23;
~ düzey 52; ~ gelişim 104; ~ ilişki-
ler 102; ~ kucaklaşma deneyimi 52;
~ mevcudiyet 35; ~ özellikler 60; ~
varlık 32; ~ yoğunluk 108
belirlenim 20, 35, 64, 72, 83, 92, 95
bellek 28, 52
benlik 42, 43, 45, 92; ~ arzusu 37,
38, 40
bilgi: ~nin mutlak doğası 51; ~ aracı
48; ~nin tamamlanması 41
bilim 25, 104
bilinç 18, 37, 38, 39, 41, 42, 44, 46,
49, 53, 57, 59, 61, 68, 69, 70, 74,
75, 76, 82, 83, 89, 90, 91, 92, 93,
99, 102, 104, 105; ~ dışı 18, 90, 92;
~te sakatlanan enerji 74
bilme iradesi 43
bireyin gelişimi 31
bireysel: ~ deneyim 54; ~ doğal aidi-
yet 101
bireyselleşme 61, 111, 113, 116
birleşme ihtiyacı 72
boyun eğme istenci 98
buluşma eylemi 19

C

canlı: ~ devinin dolaysızlığı 20; ~ mevcudiyeti 48; ~ organizmalar 112; ~ özne 48; ~ varlık(lar) 12, 29, 48; ~ varlığın enerjisi 75
 cinsel: ~ arzu 30; ~ birleşme 32, 33, 108; ~ birliktelik 33; ~ ilişki 71; ~ kimlikler 68; ~ temas 33, 49, 64, 101
 cinsellik 33; ~i algılayış biçimi 32
 cinsiyet(ler) 33, 55, 102, 109, 113; ~ farklılığı 55, 56, 57, 104, 112
 cinsiyetli: ~ aidiyet(ler) 21, 23, 29, 30, 31, 32, 33, 36, 50, 60, 63, 67, 77, 80, 94, 97, 108, 112, 123; ~ aidiyetin aşkın kaynağı 124; ~ aidiyetin farklılığı 29; ~ aidiyetin tikelliği 29; ~ arzu 30, 36, 79, 85, 114, 123, 124; ~ beden 20; ~ ilişki(ler) 33, 74; ~ kimlik 15, 78; ~ oluşum 116; ~ yapımın maddeselliği 32
 cinsiyetlilik 19, 23, 25, 29, 30, 31, 33, 35, 36, 55, 60, 61, 66, 68, 96, 97, 101, 108, 112, 115, 116, 117, 124
 Clerc, Roger 67

D

deneyim 45, 51, 54, 94, 112
 devinin 15, 16, 17, 20, 40, 43, 44, 46, 47, 49, 53, 55, 56, 58, 59, 64, 65, 69, 71, 72, 91, 95, 101, 103, 104, 108, 115, 116, 117, 118; ~in kaynağı 45
 dış benlik 79
 dışsal nitelik 50
 dil 20, 22, 51, 52; ~ etimolojisi 22; ~in evrenselliği 51
 dilbilgisel örüntüler 20
 dilbilimsel formlar 23
 din 49, 56
 dinî coşkunculuk 38
 dişi beden 72, 73
 diyalektik: ~ devinim 16; ~ süreç 31, 36, 40, 47, 48, 52, 56, 58, 59, 63, 64, 68, 69, 74, 76, 83, 87, 102; ~ sürecin gelişimi 102; ~ sürecin yapışkümü 54

doğa(lar): ~ın ikiliği 82; ~yı taklit etme 95
 doğal: ~ aidiyet 13, 20, 21, 24, 25, 31, 32, 40, 75, 78, 93, 97, 106, 111, 115, 120; ~ aidiyetin içkinliği 32; ~ aidiyetin ilişkisel yönleri 24; ~ belirlenim 83; ~ çeşitlilik 97, 101; ~ deneyim 79; ~ düzeni oluşturan çeşitlilik 100; ~ enerji ihtiyacı 12, 75, 83; ~ farklılık 50; ~ sınırlar 82; ~ varoluşun sonluğu 80
 dokunma 106, 107, 109, 110, 112
 dolayım 35, 45, 46, 47, 48, 50, 60, 61, 62, 65, 70, 74, 77, 78, 85, 101, 107, 110, 117; ~ rolü 74
 dolaysız: ~ deneyim 45; ~ doğa 54
 dolaysızlık 39; ~in deneyimlenmesi 39, 49; ~ın özü 49
 dölleme olanağı 34
 duyarsızlaşma 35
 duygu(lar) 38, 79; ~nun niceliği 61
 duyu-ötesi idealler 12, 14, 31, 56, 61, 72, 76, 80
 duyusal: ~ algı(lar) 21, 59, 67; ~ algı yeteneği 48; ~ bilinç 39; ~ deneyim 44, 48, 50, 51, 52, 60, 87; ~ deneyimlerin çokluğu 115; ~ dolaysızlık 40, 65, 71; ~ yaşam 12; ~ yaşamın dolaysızlığı 46
 duyusalılık 3, 5, 10, 42, 44, 49, 51, 54, 62, 64, 67, 73, 75, 83, 87, 113, 121; ~ın beslenmesi 62; ~ ilişkisi 44
 dürtü 13, 15, 31, 76, 97, 115
 dürtüsel bilinç 37
 düşünce dili 20
 düşünceyi deneyimlemek 38
 düşünme biçimi 113, 121
 düşünüm 69, 87

E

edilgenlik 31, 48, 53, 57, 108
 enerji 11, 12, 13, 14, 16, 20, 29, 31, 32, 33, 34, 43, 44, 45, 47, 50, 55, 56, 63, 74, 84, 95, 105, 106, 112, 118; ~ kaynağı 12, 105; ~nin dolayım yeteneği 47; ~nin kazanılması 33; ~nin sömürülmesi 31; ~nin üretimi 31; ~ rezervlerine bağlılık 12

eril: ~ arzu 72; ~ bilincin geleneksel gereklilikleri 83; ~ öz bilinç 75
erotik arzu 23
eski: ~ felsefi gelenek 18; ~ metafizik 18, 30,
eşitlik 55, 69, 89, 100, 111; ~ sistem-
leri 111
eşitlikçi iddialar 78
etik 15
etkenlik 31, 53
evrensel: ~ dolayım 60; ~ deneyim 51;
~ dolayım statüsü 61; ~ düzeydeki
arzu 76; ~ kültür 56
evrensellik 51, 55, 56, 75
eylem 31, 32, 39

F

farklı cinsiyetler 18
farklılaşma yetersizliği 27
farklılık eksikliği 43
felsefe 4, 49, 99
felsefi gelenek 92
fiziksel: ~ aidiyet(ler) 16, 32, 97, 107;
~ deneyim 73; ~ uyum 103; ~ ele-
ment 20; ~ formlar 26; ~ gerçeklik
103; ~ madde 14; ~ olgunluk 119; ~
özellikler 103; ~ reaksiyon 49
fizyoloji 95
form 20, 26, 83, 84, 85, 97, 99, 104,
105, 107, 109, 110
formel kavram 97
Freud 29, 67

G

geçmiş: ~ kültürü 15; ~ varlıkların
prangaları 24
geleneksel: ~ Batı felsefesi 14; ~ dü-
şünme biçimi 121; ~ kültür 69; ~
logos 35, 73; ~ metafizik 32; ~ öz-
ne-nesne ilişkisi 99; ~ söylem 122
gerçeklik 85
görme 111, 112

H

hafıza 29
hakikat(ler) 15, 18, 30, 32, 37, 46,
47, 58, 69, 74, 75, 93, 103, 104,
113, 123, 124; ~ arayışındaki aşkın

sezgi 103; ~ benliği 43
haklar 97
Hegel 15, 16, 30, 36, 37, 39, 40, 41,
44, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54,
55, 56, 57, 59, 62, 63, 64, 65, 68,
69, 72, 74, 75, 76, 80, 84, 86, 87,
88, 96, 101, 102, 103, 105, 116,
117, 118, 119, 121, 126, 128, 129; ~
diyalektiği 16, 39, 56; ~in anlama et-
kinliği 69; ~in diyalektik yöntemi 87
Hegelci: ~ anlam 41; ~ diyalektiğin
devinimi 68
Heidegger 15, 18, 20, 22, 27, 29, 32,
35, 77, 126, 127
Henry, Michel 67, 107
hiçlik 17, 26, 69; ~e indirgenme riski
28
his 25, 31, 32, 119
hissetme yeteneği 53
Hristiyanlık anlayışı 80
huzur veren durağanlık 19

İ

iç benlik 79
iç ikamet mekânı 88
içgüdü(ler) 13, 15, 97
içkinlik 15, 85
içsel: ~ bütünlük 68; ~ gelişim 61; ~
varlık 79
içsellik 28, 54, 73, 101
ideal: ~ öze itaat 17; ~ tutkular 98
idealizm 79, 91, 93
idrak düzeyi 69
ikamet 19, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 31,
34, 35, 59, 73, 88, 89, 113, 116,
120
ilerleme çabası 11
iletişim 14, 32, 60
ilişkisel: ~ gereklilikler 23; ~ varlıklar
94
imge(ler) 28, 35, 74, 111
imgesel dünya 73
insan: ~ tininin koruyuculuğu 117; ~
yaşamının soyut evrenselliği 77
insanlık 11, 12, 98, 100, 108
irade 41, 43, 119, 120; ~nin dinamiz-
mi 41
itaat bağının doğruluğu 71

J

jestler 21

K

Kant 68, 104

karşılıklı rıza 23

kimlik: ~ bütünlüğü 99; ~ varlığı 99

Kinestaz 62

Klee, Paul 67

kurgusal sorgulama 63

küçük ölüm 30

kültür 12, 15, 20, 30, 31, 38, 69, 72, 78, 80, 83, 93, 98, 104, 110, 112, 113, 117, 118, 119

kültürel: ~ ürün 20; ~ gelenek 75, 122; ~ gelişim 20; ~ inşalar 57

Levinas, Emmanuel 107

M

madde 16, 20, 26, 84, 85, 86, 96, 97, 99, 100, 102, 103, 104, 107, 108, 109, 110; ~nin evrimi 103; ~nin fiziksel doğası 108; ~nin geçirimsizliği 112; ~ form ayrımı 26

maddi anlam 28

mahrem 23

mantık 48, 49, 62, 63, 68, 93, 104, 121

materyalizm 91

mekân(lar) 19, 21, 22, 24, 26, 109, 113, 120

Merleau-Ponty, Maurice 67, 107, 110, 112, 128, 129

mesafeler 24

metafizik 18

mevcudiyetin mahremiyeti 35

mistik söylem 88

monoteizm 80

monotonluk 45

mutlak: ~a dair deneyim 39; ~a duyulan özlem 14, 37, 53; ~ın canlılığı 82; ~ın deneyimi 42, 43; ~ın doğası 83; ~ın tını 82; ~ın verimliliği 100; ~ algısı 39; ~ arayışı 46, 99; ~ bilgi 41; ~ arzu 45; ~ bilgi 39; ~ fikir 88; ~ deneyim 81; ~ formlar 56; ~ ideal 88; ~ ötekinin algısı 39; ~ özlem 79, 81; ~ tutku 70

N

nesne(ler): ~nin dolaysızlığı 106; ~ statüsü 83; ~in çoğulluğu 83

nesnellik 15, 64, 77, 79, 86, 93, 94, 98, 105; ~in mutlağı 15

niceliksel düzey 106

Nietzsche 15, 36, 77, 95, 119, 120, 129

niteliksel değişim 88

nöronlar 11

O

olma arzuları 19, 56

olma hâlinin müphem karakteri 18

oluş devinimi 44, 58, 63

ontik-ontolojik ayrımı 32

ontoloji 54

ontolojik: ~ düzey 88, 91; ~ potansiyel 124; ~ yazgı 18

oral örgensellik öncesi evre 112

ortak: ~ alan 23; ~ dünya 28

otonomluk 40, 76, 101, 102, 105, 116

Ö

ölçü sistemleri 24

ölümsüzlük 122

öteki: ; ~ne duyulan duyusal çekim 15; ~ne duyulan özlem 14, 47; ~ne duyulan tensel çekim 15; ~nin algılanması 60; ~nin arzusu 40, 97; ~nin aşkınlığı 70; ~nin farklılığı 24, 25, 57; ~nin katli 28; ~nin mevcudiyeti 46; ~nin varlığı 25, 27, 57, 60, 87, 89; ~nin yansımaları 28; ~ ile karşılaşma 18; ~ ile buluşmanın reddi 28

öz-açılma 41

özelbelirlenim(ler) 20, 97

özümlenç 35, 37, 44, 75, 76, 82, 83, 89

özel hayat 23

özgül cinsiyetlerinin temsil ettiği kökenler 33

özgürlük 14, 32, 38, 63, 80, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 101, 106, 115, 116, 117

özlemin aşkınlığı 31

özne(ler) 18, 36, 42, 46, 48, 49, 50,

51, 52, 54, 55, 56, 58, 59, 63, 64, 68, 69, 71, 76, 77, 83, 84, 85, 86, 89, 92, 93, 94, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 106, 111, 114, 121; ~arasi iletişim 44
 özel: ~ tercihler 63; ~ üretim 79
 öznellik 11, 15, 37, 44, 52, 55, 56, 57, 58, 61, 63, 64, 65, 66, 77, 79, 82, 84, 86, 89, 92, 94, 95, 100, 101, 102, 105, 106, 111, 114, 115, 121 ;
 ~i belirleme biçimi 52; ~in bütünlüğü 56; ~in ikiliğı 81
 özne-nesne: ~ mantığı 48; ~ yüklemcil mantığı 101

P

paganizm 80
 Patanjali 67, 128
 pathos 31, 66, 67
 patolojik: ~ duygular 52; ~ yansımalar 66
 penetrasyon 73
 Phaedrus 14, 38
 Platon 38

R

radikal kültürel evrim 11
 rasyonel tahakküm 124
 realizm 79, 93
 ruh 13, 14, 15, 33, 38, 73, 101

S

sadakat 84
 salt form 107
 sanat 34, 49, 56, 98
 Sartre, Jean-Paul 107
 savaşlar 116, 118
 seks partneri 57
 sevgi 12, 14, 62, 78, 104, 106
 sezgi 85, 86, 87, 93
 sınır 20, 82, 88, 95
 sınırlandırmaların prangaları 24
 simgesel: ~ düzen 24; ~ gereklilikler 24
 sistemler 88
 soma 14, 30, 101
 somut formlar 26
 sonluluk 44, 80, 81
 sonsuz devinim 46

sonsuzluk 19, 36, 44, 80, 81, 99, 115
 sosyal hayat 23
 sosyo-kültürel: ~ aidiyet 24; ~ art alan 21, 23
 soyut: ~ enerji 13; ~ evrensellik 108; ~ formlar 26
 sükünet mekânı 19
 sürekli değışim hâli 24
 süreklilik 28, 87

T

tamamlayıcılık 24
 tanrı 38
 tarih 11, 18, 56, 117; ~ ötesi çağ 18
 tek biçimlilik 45
 tekillik 114
 teknolojiler 25
 tensel: ~ hiçlik 23; ~ paylaşım 108; ~ varlık 45; ~ yakınlaşma 73; ~ yaşam 12
 teoloji 125
 tikel: ~ sarmalama 52; ~ varlıklar 121
 tin 13, 14, 41, 81, 100, 108, 109, 110, 115, 121; ~in dolayımı 65
 tinsel: ~ aidiyet 16, 107; ~ anlam 28; ~ deneyim 115; ~ nesnel 12; ~ özlmler 33; ~ varlık 45; ~ verimlilik 102
 topluluk 96, 97, 98, 117
 toplum 78, 100
 tutku(lar) 41, 79, 119

U

uygun mekân 22, 24
 uyumun değışmesi 103
 uzam 21, 24, 25, 40, 50, 59, 72, 74, 113, 116
 uzamsal: ~ bakış açısı 72; ~ hacim 21

V

var olma arzusu 70
 varlık 14, 17, 18, 19, 23, 26, 28, 29, 30, 34, 38, 41, 42, 45, 47, 48, 50, 51, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 66, 70, 71, 79, 82, 87, 89, 90, 91, 93, 96, 99, 100, 101, 105, 108, 110, 121, 122, 123; ~ın bilinci 37; ~ın bütünlüğü 24; ~ın bütünü 70; ~ın hiçliğı 26; ~ın kaynakları 33; ~ın tekilliğı

17; ~in hakikati 26
varsızlık 28
vatandaş 57

Y

yansımalar 28
yansıtma devinimi 40
yapısöküm 54
yaratma dürtüsü 20
yasalar 96, 97, 98
yaşam 44, 77; ~in dürtüleri 20; ~in

evrenselliği 50; ~in geliştirilmesi 23;
~in korunması 23
yaşama gücü 14
yayımlar 24
yerçekimi 103, 106, 108, 109, 114,
115; ~nin etkisi 106
yoksunluk 54

Z

zamansallık 120; ~ kültürü 121
zorbalıklar 83